

การประกันสังคม

จำลอง ศรีประสาธน์*

บทความของเลขาธิการสำนักงานประกันสังคมให้เนื้อหาที่เป็นกรอบแนวคิด หลักการ และแนวทางของการประกันสังคม รวมทั้งการให้บริการการแพทย์ และสิทธิประโยชน์ของผู้ประกันตน ข้อจำกัดและความพยายามแก้ไขปรับปรุง แผนยุทธศาสตร์ระยะยาว ตลอดจนผลประโยชน์ต่อการพัฒนาสังคมของชาติ--บรรณาธิการ

ความเป็นมา

การประกันสังคม ถือเป็นมาตรการหนึ่งของรัฐในการจัดบริการด้านสวัสดิการสังคมเพื่อคุ้มครองป้องกันประชาชนที่มีรายได้ประจำ ไม่ให้ได้รับความเดือดร้อนในความเป็นอยู่ของชีวิต เมื่อต้องสูญเสียรายได้ทั้งหมดหรือบางส่วน หรือมีรายได้ไม่เพียงพอแก่การครองชีพ

ประเทศต่างๆ ทั่วโลก ได้มีการนำระบบประกันสังคมเข้ามาใช้โดยเริ่มดำเนินการแบบค่อยเป็นค่อยไป จนขยายขอบเขตการดำเนินงานครอบคลุมทุกรูปแบบของการประกันสังคม เพื่อให้หลักประกันและคุ้มครองความเป็นอยู่ของประชาชนให้มีความมั่นคงในการดำรงชีวิต โดยทั่วไปแล้วประเภทของการประกันจะแบ่งออกเป็น 8 ประเภทได้แก่

1. การประกันการเจ็บป่วยหรือประสบอันตรายที่มีค่าใช้จ่ายจากการทำงาน
2. การประกันการคลอดบุตร
3. การประกันการทุพพลภาพ
4. การประกันการตาย
5. การประกันชราภาพ
6. การประกันการสงเคราะห์บุตร

7. การประกันการว่างงาน
8. การประกันการเจ็บป่วยหรือประสบอันตรายที่เกิดจากการทำงาน

แนวคิด

หลักการสำคัญของการประกันสังคม คือ การให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการช่วยเหลือตนเองและร่วมรับผิดชอบ ด้วยการจ่ายเงินสมทบเข้ากองทุนกลางหรือกองทุนประกันสังคม เพื่อให้สมาชิกสามารถเบิกเงินจากกองทุนไปใช้จ่ายในกรณีที่ต้องขาดรายได้ อันเนื่องมาจากเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิด เช่น เจ็บป่วย ทุพพลภาพ เสียชีวิต เป็นต้น

ขอบเขตของความคุ้มครองในโครงการประกันสังคมส่วนใหญ่แล้วมักจะเริ่มจากระบบบังคับ (compulsory system) โดยรัฐบาลจะออกกฎหมายเริ่มบังคับใช้กับภาคอุตสาหกรรมหรือประเภทกิจการขนาดใหญ่ก่อนแล้วจึงเริ่มขยายการบังคับใช้ไปสู่ภาคเกษตรกรรมและอื่นๆ หรือกิจกรรมที่มีขนาดเล็กในรูปแบบของการประกันตนโดยสมัครใจ (voluntary system) ส่วนการจ่ายเงินสมทบ เป็นหน้าที่ของนายจ้างและลูกจ้าง โดยรัฐบาลจะเป็นเพียงผู้

*ร.บ. เลขาธิการสำนักงานประกันสังคม กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม

การประกันสังคม

สนับสนุนค่าใช้จ่ายในการบริหารและให้เงินอุดหนุนในเมืองต้น แต่สำหรับการประกันการเจ็บป่วยหรือประสบอันตรายที่เกิดจากการทำงานนั้น โดยปกติหน้าที่การจ่ายเงินสมทบจะเป็นของนายจ้างแต่เพียงผู้เดียว

สำหรับการเรียกเก็บเงินสมทบ โดยทั่วไปแล้วมักจะพิจารณาจากรายได้และกำหนดเป็นร้อยละของเงินค่าจ้างรายเดือน การจ่ายประโยชน์ทดแทนก็จะอยู่ในรูปของการให้บริการต่างๆ เช่น บริการทางการแพทย์ตามแต่ประเภทของการประกัน และเงินทดแทนการขาดรายได้ในระหว่างที่ไม่สามารถทำงานได้ ซึ่งจะจ่ายตามความจำเป็นเพื่อให้สามารถดำรงชีพอยู่ได้ แต่ทั้งนี้ สิทธิในการรับประโยชน์ทดแทนจะขึ้นอยู่กับเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนดไว้เป็นสำคัญ เช่น ระยะเวลาการจ่ายเงินสมทบ อายุ สถานภาพ เป็นต้น

ความสำคัญของการประกันสังคม

ในประเทศไทย ได้มีความพยายามนำระบบประกันสังคมมาใช้ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2495 เป็นต้นมา แต่ก็ไม่เป็นผลสำเร็จ จนกระทั่งในปีพ.ศ. 2515 กรมแรงงานได้ผลักดันให้มีการจัดตั้งสำนักงานกองทุนเงินทดแทนขึ้น เพื่อให้ความคุ้มครองแก่ลูกจ้างเมื่อประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยจากการทำงาน ซึ่งนับว่าเป็นก้าวแรกของการประกันสังคมในประเทศไทยที่ให้หลักประกันแก่ลูกจ้างในกรณีประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยด้วยโรคเนื่องจากการทำงาน โดยกองทุนเงินทดแทนจะจ่ายเงินทดแทนให้แก่ลูกจ้างที่เจ็บป่วย สูญเสียอวัยวะ หรือทุพพลภาพ และหากลูกจ้างเสียชีวิตทายาทก็จะได้รับค่าทำศพ และค่าทดแทนเป็นรายได้ยังชีพเมื่อขาดผู้หาเลี้ยงครอบครัว

ต่อมาเมื่อพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 2 กันยายน พ.ศ. 2533 สำนักงานประกันสังคม จึงได้ก่อตั้งขึ้นโดยโอนงานของกรมประชาสัมพันธ์ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการประกันสังคม และงานของสำนักงานกองทุนเงินทดแทน กรมแรงงานมาอยู่ในสังกัดกระทรวงมหาดไทย ซึ่งต่อมาเมื่อวันที่ 23 กันยายน พ.ศ. 2536 สำนักงานประกันสังคมก็ได้โอนมาอยู่ในสังกัด

กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม

ด้วยเหตุนี้ สำนักงานประกันสังคม กระทรวงแรงงาน และสวัสดิการสังคมจึงเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบและให้การดูแลในเรื่องการประกันสังคมของไทยโดยตรง ซึ่งจะมีหน้าที่ดำเนินการจัดเก็บเงินสมทบ เพื่อนำไปใช้จ่ายเป็นประโยชน์ทดแทนให้แก่ลูกจ้างที่ประสบอันตรายหรือเจ็บป่วย ทุพพลภาพ และเสียชีวิต ทั้งที่เนื่องและไม่เนื่องจากการทำงาน กรณีคลอดบุตร สงเคราะห์บุตร ชราภาพ และว่างงาน เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนให้แก่ผู้ใช้แรงงานให้สามารถดำรงชีพอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข

นอกเหนือจากนั้น สำนักงานประกันสังคมยังให้การดูแลลูกจ้างที่ประสบอันตรายจนถึงขั้นพิการ สูญเสียอวัยวะ หรือสูญเสียสมรรถภาพในการทำงานของอวัยวะบางส่วน ของร่างกาย ด้วยการจัดให้ลูกจ้างเข้ารับการรักษาพยาบาลทางด้านกายและอาชีวในศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพทางด้านการแพทย์และอาชีวในศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพคนงาน จังหวัดปทุมธานี เพื่อให้ลูกจ้างที่พิการสามารถกลับเข้าทำงานเดิมหรือประกอบอาชีพใหม่ได้โดยไม่เป็นภาระต่อครอบครัวและสังคม

ทั้งนี้การดำเนินการดังกล่าวจะอยู่ภายใต้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง 3 ฉบับ ได้แก่

1. พระราชบัญญัติเงินทดแทน พ.ศ. 2537
2. พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533
3. พระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2537 ซึ่งเป็นฉบับแก้ไขและมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 30 มีนาคม พ.ศ. 2538 เป็นต้นมา

การให้บริการผู้ประกันตนภายใต้การดำเนินงานของสำนักงานประกันสังคมจะแยกตามประเภทของกองทุน ซึ่งมีด้วยกัน 2 กองทุน คือ กองทุนเงินทดแทน และกองทุนประกันสังคม

1. กองทุนเงินทดแทน

เป็นกองทุนที่ดำเนินการภายใต้พระราชบัญญัติเงินทดแทน พ.ศ. 2537 โดยการจัดเก็บเงินสมทบจากนายจ้างที่มีลูกจ้างตั้งแต่ 10 คนขึ้นไปเพียงฝ่ายเดียว อัตราเงินสมทบจะอยู่ในระหว่างร้อยละ 0.2-2.0 ของค่าจ้างสูงสุดไม่

เกินปีละ 240,000 บาทต่อลูกจ้าง 1 คน ทั้งนี้ อัตราเงินสมทบจะขึ้นกับลักษณะความเสี่ยงภัยของประเภทกิจการนั้นๆ และนายจ้างจะได้รับการลด-เพิ่มอัตราเงินสมทบเป็นการเฉพาะราย ตามอัตราการประสบนันตรายของลูกจ้างที่ลดลงหรือเพิ่มขึ้นในแต่ละปี

เงินสมทบที่จัดเก็บได้นี้ จะนำมาจ่ายเป็นเงินทดแทนให้แก่ลูกจ้างที่ประสบนันตรายอันเนื่องมาจากการทำงานให้แก่ นายจ้าง ซึ่งมีผลทำให้ต้องหยุดงาน สูญเสียอวัยวะบางส่วน ทุพพลภาพ เสียชีวิต หรือสูญหาย โดยลูกจ้างจะได้รับเงินทดแทนเป็นค่ารักษาพยาบาล ค่าทดแทนการขาดรายได้ ค่าทำศพ หรือค่าฟื้นฟูสมรรถภาพในการทำงาน

2. กองทุนประกันสังคม

เป็นกองทุนที่ดำเนินการภายใต้พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 และพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2537 โดยดำเนินการจัดเก็บเงินสมทบจาก นายจ้าง ลูกจ้าง และรัฐบาลฝ่ายละเท่าๆ กัน ซึ่งในปัจจุบันจัดเก็บในอัตราร้อยละ 1.5 ของค่าจ้าง โดยคำนวณจากค่าจ้างต่ำสุดเดือนละ 1,650 บาท และสูงสุดไม่เกินเดือนละ 15,000 บาท ทั้งนี้ เงินสมทบจะต้องนำส่งทุกเดือน และเมื่อชำระเงินสมทบครบเงื่อนไขแล้ว ผู้ประกันตนจะได้รับสิทธิประโยชน์เป็นบริการทางการแพทย์ และเงินทดแทนการขาดรายได้ในกรณีประสบนันตรายหรือเจ็บป่วย ทุพพลภาพ และเสียชีวิตที่ไม่เนื่องจากการทำงาน และการคลอดบุตร ซึ่งต่อไปในปีพ.ศ. 2541 จะมีการขยายความคุ้มครองไปยัง การประกันชราภาพและสงเคราะห์บุตร จากนั้นจึงจะดำเนินการเรื่องการประกันการว่างงานเป็นลำดับต่อไป

แนวทางการดำเนินงานประกันสังคมของไทย

ในระบบประกันสังคมของไทยตามกฎหมายประกันสังคมจะมีด้วยกัน 2 ระบบ คือ

1. การประกันตนโดยบังคับ (Compulsory) ซึ่งจะบังคับใช้กับสถานประกอบการที่มีจำนวนลูกจ้างครบตามที่กฎหมายกำหนด ดังนี้

ระยะแรก บังคับใช้กับสถานประกอบการที่มีลูก

จ้าง 20 คนขึ้นไป

ระยะที่ 2 บังคับใช้กับสถานประกอบการที่มีลูกจ้าง 10 คนขึ้นไป ในปีพ.ศ. 2538

ระยะที่ 3 บังคับใช้กับสถานประกอบการที่มีลูกจ้างต่ำกว่า 10 คนโดยให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกาขึ้นบังคับใช้

2. การประกันตนโดยสมัครใจ (Voluntary) สำหรับบุคคลทั่วไปที่ไม่ใช่ลูกจ้างในข่ายบังคับของกฎหมายก็สามารถเข้าร่วมโครงการประกันสังคมได้โดยสมัครใจ ซึ่งสำนักงานประกันสังคมได้เปิดให้บริการแล้ว ตั้งแต่วันที่ 2 กันยายน พ.ศ. 2537 เป็นต้นมา

ทั้งนี้ กฎหมายยังยกเว้นไม่ใช้บังคับแก่

- ข้าราชการ ลูกจ้างประจำ ลูกจ้างชั่วคราวรายวัน และลูกจ้างชั่วคราวรายชั่วโมง ของราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค และราชการส่วนท้องถิ่น ยกเว้นลูกจ้างชั่วคราวรายเดือน
- ลูกจ้างของรัฐบาลต่างประเทศหรือองค์การระหว่างประเทศ
- ลูกจ้างของนายจ้างที่มีสำนักงานในประเทศและไปประจำทำงานในต่างประเทศ
- ครูหรือครูใหญ่ของโรงเรียนเอกชนตามกฎหมายว่าด้วยโรงเรียนเอกชน
- นักเรียน นักเรียนพยาบาล นิสิตหรือนักศึกษา หรือแพทย์ฝึกหัด ซึ่งเป็นลูกจ้างของโรงเรียน มหาวิทยาลัย หรือโรงพยาบาล
- ลูกจ้างของสภาวิชาชีพ
- ลูกจ้างของรัฐวิสาหกิจ ตามพระราชบัญญัติพนักงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ พ.ศ. 2534
- ลูกจ้างของกิจการเพาะปลูก ประมง ป่าไม้ และเลี้ยงสัตว์ ที่มีได้ใช้ลูกจ้างตลอดปี และไม่มิจานลักษณะอื่นรวมอยู่ด้วย
- ลูกจ้างของนายจ้างที่จ้างไว้เพื่อทำงาน อันมีลักษณะเป็นครั้งคราวเป็นการจรหรือเป็นไปตามฤดูกาล

การประกันสังคม

เนื่องจากกฎหมายได้ตระหนักถึงปัญหาในด้านการบริหาร การเตรียมข้อมูลและที่สำคัญคือการเตรียมบริการต่างๆ ให้แก่ผู้ประกันตนให้ได้รับอย่างพร้อมมูล ประกอบกับในหลักการอนุสัญญาขององค์การแรงงานระหว่างประเทศได้วางแนวทางไว้ว่า ประเทศที่เริ่มจัดทำโครงการประกันสังคม ไม่จำเป็นต้องดำเนินการให้มีการประกันครบทุกประเภทในคราวเดียวกัน แต่สามารถทยอยใช้ไปเรื่อยๆ ได้

ดังนั้น กฎหมายประกันสังคมของไทย จึงได้กำหนดระยะเวลาการให้ประโยชน์ทดแทนแก่การประกันแต่ละประเภทไม่พร้อมกัน โดยในระยะแรกกฎหมายจะคุ้มครองให้ประโยชน์ทดแทน 4 ประเภทคือ

1. ประโยชน์ทดแทนในกรณีประสบอันตรายหรือเจ็บป่วย
2. ประโยชน์ทดแทนในกรณีคลอดบุตร
3. ประโยชน์ทดแทนในกรณีทุพพลภาพ
4. ประโยชน์ทดแทนในกรณีเสียชีวิต

ส่วนประโยชน์ทดแทนในกรณีชราภาพและสงเคราะห์บุตร ให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกา แต่ต้องไม่ช้ากว่าวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2541 สำหรับกรณีว่างงาน จะใช้เมื่อใดก็ให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกาต่อไป

รูปแบบของการให้ประโยชน์ทดแทน หรือสิทธิประโยชน์ที่ผู้ประกันตนในโครงการประกันสังคมจะได้รับตามกฎหมาย แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

1. ประโยชน์ทดแทนในรูปเงินสด (cash) ซึ่งจะจ่ายในกรณีที่สูญเสียรายได้เนื่องจากการประสบอันตราย หรือเจ็บป่วย คลอดบุตร ทุพพลภาพ เป็นต้น
2. ประโยชน์ทดแทนในรูปบริการสิ่งของ (service and payment in kinds) ได้แก่ บริการทางการแพทย์ (medical services)

การให้บริการทางการแพทย์ในโครงการประกันสังคม

การให้บริการทางการแพทย์ในโครงการประกันสังคมในปัจจุบัน แยกออกเป็น 3 ประเภท ซึ่งผู้ประกันตนสามารถไปรับการรักษาพยาบาลได้ ดังนี้

1. กรณีเจ็บป่วยทั่วไป

ผู้ประกันตนไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายแต่อย่างใด ซึ่งสถานพยาบาลจะให้การรักษาพยาบาลทุกโรค ยกเว้นโรคหรือกลุ่มอาการ 15 รายการที่สำนักงานประกันสังคมกำหนด ทั้งนี้ ผู้ประกันตนจะต้องไปใช้บริการจากโรงพยาบาลที่ระบุในบัตรรับรองสิทธิหรือสถานพยาบาลเครือข่ายที่นายจ้างหรือลูกจ้างเป็นผู้เลือกไว้ และจะต้องนำบัตรรับรองสิทธิพร้อมบัตรประชาชนไปแสดงเป็นหลักฐานด้วย

2. กรณีเจ็บป่วยฉุกเฉิน

ผู้ประกันตนสามารถเข้ารับการรักษาในสถานพยาบาลได้ทุกแห่ง โดยสำนักงานประกันสังคมจะจ่ายค่ารักษาพยาบาลที่เกิดขึ้นภายใน 72 ชั่วโมงแรกตามอัตราที่สำนักงานประกันสังคมกำหนด ประกอบด้วย

- ค่ารักษาพยาบาล ค่าตรวจวิเคราะห์ทางห้องปฏิบัติการ เช่น ตรวจเลือด เอ็กซเรย์ และค่ารักษาพยาบาลด้วยหัตถการจากแพทย์ เช่น ทำแผล เย็บแผล สำหรับผู้ป่วยนอก
- ค่ารักษาพยาบาล ค่าผ่าตัดใหญ่ ค่าห้องและค่าอาหาร สำหรับผู้ป่วยใน
- ค่าใช้จ่ายในการตรวจรักษาด้วยเทคโนโลยีขั้นสูง ได้แก่ CT scan หรือ MRI
- ค่าพาหนะในกรณีผู้ป่วยถูกส่งตัวไปตรวจวินิจฉัยหรือรักษาต่อยังสถานพยาบาลอื่น

3. กรณีอุบัติเหตุ

ผู้ประกันตนสามารถเข้ารับการรักษาในสถานพยาบาลได้ทุกแห่ง โดยสำนักงานประกันสังคม จะจ่ายค่ารักษาพยาบาลที่เกิดขึ้นภายใน 72 ชั่วโมง (ตั้งแต่เข้ารับการรักษาพยาบาล) ในอัตราดังนี้

โรงพยาบาลรัฐบาล : ผู้ป่วยนอก ผู้ป่วยใน เบิกได้เท่าที่จ่ายจริงไม่จำกัดวงเงิน

โรงพยาบาลเอกชน : ผู้ป่วยนอกและผู้ป่วยใน เบิกได้ในอัตราท่ากับกรณีเจ็บป่วยฉุกเฉิน

นอกเหนือจากการให้บริการทางการแพทย์ในสถานพยาบาลแล้วสำนักงานประกันสังคมยังได้ดำเนินการออกตรวจสอบมาตรฐานการให้บริการรักษาของสถานพยาบาล

เพื่อให้การรักษาเป็นมาตรฐานเดียวกันทั่วประเทศ อีกทั้งยังเปิดรับข้อร้องเรียนจากผู้ประกันตน เพื่อดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงในกรณีที่ผู้ประกันตนไม่ได้รับความเป็นธรรมจากการให้บริการของสถานพยาบาล

การปรับปรุงสิทธิประโยชน์ของผู้ประกันตน

ตามพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2537 ได้มีการปรับปรุงสิทธิประโยชน์ให้แก่ผู้ประกันตนเพิ่มขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน ดังต่อไปนี้

1. ประโยชน์ทดแทนกรณีเสียชีวิต

จะได้รับค่าทำศพรายละ 20,000 บาท พร้อมเงินสงเคราะห์ให้แก่ทายาทอีกจำนวนหนึ่ง

2. ประโยชน์ทดแทนกรณีทุพพลภาพ

นอกเหนือจากค่ารักษาพยาบาลเดือนละไม่เกิน 2,000 บาท ผู้ประกันตนยังได้รับเงินทดแทนการขาดรายได้ เป็นจำนวนหนึ่งของค่าจ้างไปจนตลอดชีวิต และหากผู้ประกันตนเสียชีวิตก็จะได้รับค่าทำศพและเงินสงเคราะห์ให้แก่ทายาทด้วย

3. ประโยชน์ทดแทนกรณีคลอดบุตร

ผู้ประกันตนทั้งชายและหญิง สามารถเบิกค่าคลอดบุตรได้คนละ 2 ครั้ง โดยจะได้รับค่าคลอดบุตรเหมาจ่ายเป็นเงิน 4,000 บาท/ครั้ง พร้อมกันนี้ผู้ประกันตนหญิงก็จะได้รับเงินสงเคราะห์การหยุดงานเป็นจำนวนครึ่งหนึ่งของค่าจ้างเป็นระยะเวลา 90 วันด้วย

นอกจากนั้นหากผู้ประกันตนได้สิ้นสภาพการเป็นลูกจ้างแล้ว กฎหมายก็ยังให้ความคุ้มครองต่อไปอีก 6 เดือน ทั้งในกรณีเจ็บป่วย ทุพพลภาพ เสียชีวิต และคลอดบุตร

ข้อจำกัดในการดำเนินงานประกันสังคม

ตลอดระยะเวลาการดำเนินงานของสำนักงานประกันสังคม พบว่ามีข้อจำกัดต่างๆ ดังนี้

1. มีอัตราค่าจ้างของเจ้าหน้าที่น้อยไม่สามารถ

กระจายลงในพื้นที่ได้ทั่วถึง

2. สถานที่ปฏิบัติงานยังแออัดและต้องแยกกันปฏิบัติงาน

3. การประชาสัมพันธ์ยังไม่ทั่วถึงทุกกลุ่มเป้าหมาย ดังนั้น แนวทางการแก้ไขที่เป็นไปได้ และอยู่ระหว่างพยายามปฏิบัติ ก็คือ ลดขั้นตอนการทำงานให้สั้นลง แบ่งเบาภาระงานให้เอกชนดำเนินการ ประสานกับหน่วยงานอื่นเพื่อใช้ข้อมูลร่วมกัน และนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้งาน

แนวทางการดำเนินงานประกันสังคมในอนาคต

1. ส่งเสริมการประชาสัมพันธ์

เน้นการประชาสัมพันธ์ในเชิงรุก เพื่อให้สาธารณชนทั่วไปเข้าใจถึงบทบาทของการประกันสังคม ซึ่งเป็นการสร้างความมั่นคงในการดำรงชีวิต นอกจากนี้ยังมีการประชาสัมพันธ์ไปสู่กลุ่มเป้าหมาย เช่น นายจ้าง ลูกจ้าง และสถานพยาบาลให้เข้าใจถึงสิทธิและหน้าที่ของตนภายใต้การประกันสังคม โดยผ่านสื่อวิทยุ โทรทัศน์ สิ่งพิมพ์ และหน่วยประชาสัมพันธ์เคลื่อนที่ตามความเหมาะสม

2. ปรับปรุงระบบการจัดเก็บข้อมูลให้ถูกต้องครบถ้วน และรวดเร็วยิ่งขึ้น

เพื่อยกมาตรฐานการให้บริการ ตลอดจนเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารและการตรวจสอบของสำนักงานประกันสังคม โดยจะมีการสร้างระบบเครือข่ายข้อมูล เพื่อให้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำข้อมูลไปใช้ได้อย่างรวดเร็ว

3. ปรับปรุงการให้บริการ

ยกมาตรฐานการให้บริการแก่ผู้ประกันตนในหัวข้อต่อไปนี้ คือ

- บริการทางการแพทย์ โดยให้ผู้ประกันตนสามารถเลือกสถานพยาบาลเองได้ทั่วประเทศ และควบคุมตรวจสอบการให้บริการรักษาของสถาน

การประกันสังคม

พยาบาลอย่างใกล้ชิด

- บริการด้านวิชาการชำระเงินสมทบและการขอรับประโยชน์ทดแทน โดยปรับปรุงให้นายจ้าง ลูกจ้างประกันตนได้รับความสะดวกมากขึ้น สามารถจ่ายเงินสมทบผ่านสื่อต่างๆ และรับประโยชน์ทดแทนได้ที่สำนักงานประกันสังคม ใกล้บ้าน หรือผ่านระบบไปรษณีย์ และเครือข่ายของธนาคาร
- บริการอื่นๆ โดยปรับปรุงสถานที่ให้บริการและเสริมสร้างประสิทธิภาพในการทำงานให้แก่เจ้าหน้าที่ เพื่อให้เกิดความพร้อมในการบริการที่ดีแก่ผู้ประกันตน

4. พัฒนาบุคลากรให้มีประสิทธิภาพ

เพื่อเพิ่มพูนความรู้และทักษะในการทำงาน

5. ปรับปรุงการบริหารงาน

เพื่อให้เกิดความคล่องตัวและลดขั้นตอนการทำงานที่ไม่จำเป็น

สำหรับแนวทางการดำเนินงานดังกล่าว อยู่ภายใต้แผนยุทธศาสตร์ประกันสังคมปีพ.ศ. 2538-2539 ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายหลักของงานประกันสังคมในระยะยาว 3 ประการ คือ

1. ให้การประกันสังคมเป็นที่ศรัทธาของคนไทย และสามารถสร้างหลักประกันที่มั่นคงในชีวิตของผู้ประกันตน
2. ให้บริการที่สะดวกรวดเร็วและประทับใจ
3. เสริมสร้างกองทุนให้มีเสถียรภาพ

ผลประโยชน์ของการประกันสังคมต่อการพัฒนาของชาติ

ด้านแรงงานสัมพันธ์

การจัดให้มีระบบประกันสังคมจะช่วยส่งเสริมความ

สัมพันธ์อันดีระหว่างนายจ้างและลูกจ้างให้เกิดขึ้น เนื่องจากลูกจ้างมักใช้สิทธิตามกฎหมายแรงงานเรียกร้องให้นายจ้างจัดสวัสดิการด้านต่างๆ ซึ่งในบางครั้งนายจ้างไม่อาจจะตอบสนองได้ เช่น เรียกร้องการจ่ายค่ารักษาพยาบาล เงินช่วยเหลือบุตร เงินบำเหน็จ บำนาญ และหากนายจ้างอยู่ในสถานะที่เศรษฐกิจไม่เอื้ออำนวย จะทำให้ไม่สามารถดำเนินการตามข้อตกลงของลูกจ้างได้ จึงเป็นเหตุให้เกิดความขัดแย้งระหว่างนายจ้างและลูกจ้างขึ้น ดังนั้น ระบบประกันสังคมจะเข้ามาช่วยแบ่งเบาภาระในด้านการบริหารและการจัดสวัสดิการของนายจ้างได้เป็นอย่างดี ซึ่งจะช่วยให้ลดกรณีพิพาทแรงงานลงได้

ด้านประชาชนทั่วไป

ประชาชนจะได้รับหลักประกันที่มั่นคงในการดำเนินชีวิตขั้นพื้นฐาน โดยได้รับการคุ้มครองทางด้านการรักษาพยาบาล และรายได้เพื่อยังชีพ ไม่ต้องเผชิญกับความเดือดร้อนเมื่อต้องประสบกับวิกฤติการณ์ของชีวิต ซึ่งส่งผลให้ต้องหยุดงานและสูญเสียรายได้

ด้านเศรษฐกิจ

กองทุนประกันสังคมจะเป็นแหล่งระดมเงินออมขนาดใหญ่ ซึ่งรัฐบาลสามารถนำมาลงทุนด้านเศรษฐกิจ เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาประเทศต่อไปได้

ด้านสังคม

เมื่อผู้ใช้แรงงานได้รับการตอบสนองตามความจำเป็นขั้นพื้นฐานแล้ว แรงงานก็จะสงบสุข ดังนั้นบ้านเมืองย่อมเกิดความสงบสุขด้วย และประเทศชาติก็จะมี ความมั่นคงสืบไป

